

El Tribunal Nacional del Dret d'Asil a França

Edith JAILLARDON
Professor emèrit de Dret Públic
Universitat de Lyon

El Tribunal Nacional del Dret d'Asil (TNDA) és un tribunal administratiu especialitzat, controlat mitjançant el recurs de cassació pel Conseil d'Etat. La seva funció és revisar mitjançant el recurs d'apel·lació les decisions de denegació de l'estatut de refugiat o de la protecció subsidiària adoptades per una institució pública, l'Oficina Francesa de Protecció de Refugiats i Apàtrides (OFPRA).

El Tribunal Nacional es pronuncia tenint en consideració:

- O, bé una Convenció Internacional, la Convenció de Ginebra de 28 de juliol de 1951 sobre els refugiats (un refugiat és una persona que «a causa de la por fundat de ser perseguit per motius de raça, religió, nacionalitat, la pertinença a un determinat grup social o les seves opinions polítiques, es troba fora del país del qual és nacional i no pot o, a causa d'aquests temors, no vol acollir-se a la protecció de tal país », article 1, a, 2)

- O bé el Codi d'entrada i Estada d'Estrangers i Dret d'Asil, el CEESEDA establert a partir de les directives europees i de les lleis nacionals de transposició (la protecció subsidiària podrà concedir «a qualsevol persona que no compleix les condicions perquè es li concedeixi l'estatut de refugiat i per al qual hagi raons serioses i fundades per creure que corria al seu país un risc real de patir qualsevol de les següents amenaces greus:

- a) pena de mort o execució;
- b) la tortura o els tractes inhumans o degradants;
- c) en el cas de ser un civil, una amenaça greu i individual contra la seva vida o la seva persona a causa de la violència que es pot estendre a les persones amb independència de la seva situació personal com a conseqüència dels conflictes armats interns o internacionals », article L. 712-1 CESEDA).

En tots dos casos, el Tribunal primer cal establir l'existència d'un fonament sòlid de la por de persecució expressat pel sol·licitant abans de determinar si aquesta por es pot vincular a algun de les raons de les persecucions a què es refereixen els textos de referència.

La jurisdicció que exerceix el TNDA té diverses característiques singulars:

- La composició del Tribunal és original: un president, magistrat de l'ordre judicial o administratiu, un representant de l'Alt Comissionat per als Refugiats de les Nacions Unides (per tant, d'una organització internacional) i un representant del Conseil d'Etat.
- El procediment contenciós que porta a terme el Tribunal és de «plena jurisdicció», el que vol dir que quan s'anul·la la decisió de la OFPRA, el TNDA, tenint en compte tots els elements de judici que s'hagin aportat, té autoritat per concedir l'estatut de refugiat al sol·licitant, o bé donar-li el benefici de la protecció subsidiària. Les seves decisions, per tant, són decisions en què els elements del dret es barregen estretament amb els elements fàctics.
- El procediment davant el TNDA ha de permetre un debat serè i contradictori: totes les disposicions relatives al dret a un recurs efectiu, a l'exercici dels drets de la defensa o a un judici dins d'un termini raonable, per tant, s'apliquen. La regla general és la de l'oralitat. El sol·licitant de protecció està present, la major part del temps acompanyat d'un advocat, i pot donar totes les explicacions necessàries per conformar la decisió. El 60% dels sol·licitants reben Assistència jurisdiccional, que consisteix en un dispositiu que permet a les persones amb ingressos baixos ser assistides per fer valer els seus drets davant els tribunals. Els honoraris de l'advocat, en aquests casos, són abonats, total o parcialment, per l'Estat.
- El nombre de recursos, i per tant de decisions, és considerable. D'una banda, a causa del augment de les sol·licituds d'asil (64.811 sol·licituds registrades el 2014, 77 000 el 2015) i d'altra banda per la quantitat d'apel·lacions que s'interposen contra decisions del OFPRA (més de 86%). El TNDA és el tribunal que dicta el major nombre de decisions a França: 39.162 en 2014. Aquest mateix any es va concedir l'estatut de refugiat o la protecció subsidiària al 19% dels sol·licitants. En total, 24,5% dels sol·licitants han obtingut una protecció davant el OFPRA (5978 persones) o el TNDA (5 450 persones), el que suposa que en l'any 2014 un total de 11.428 persones van ser protegides.